

Список бібліографічних посилань

1. Акулов В. И., Соломатина Е. А. Полицейские силы зарубежных стран. *Полицейская деятельность*. 2011. № 1. URL: http://www.nbpublish.com/pdmag/contents_2011_1.html (дата звернення: 22.03.2019).
2. Гвоздицын А. Г. Принципы построения полицейских систем за рубежом. Их место в структуре МВД. Аналитический обзор. М. : ВНИИ МВД России, 2005. 33 с.
3. Смородинскова И. А., Быков А. В. Национальна гвардия США: организационно-правовой аспект деятельности : моногр. М. : ВНИИ МВД России, 2004. 97 с.
4. Амиров Р. З. Военно-силовое обеспечение внутренней безопасности: из опыта некоторых зарубежных государств. *ЕврАзЮж*. 2008. № 2. URL: <http://naukarus.com/voenno-silovoe-obespechenie-vnutrenney-bezopasnosti-iz-opyta-nekotoryh-zarubezhnyh-gosudarstv> (дата звернення: 22.03.2019).
5. Полиция в Израиле. URL: http://www.ilgid.ru/politics/police.html?searched=%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D0%B8%D1%86%D0%B8%D1%8F&advsearch=oneword&highlight=ajaxSearch_highlight+ajaxSearch_highlight1 (дата звернення: 18.03.2019).
6. Полиция Китая (Министерство общественной безопасности Китая) / пер. с кит. Е. В. Кравченко. Владивосток : Центр по изучению организованной преступности и коррупции, 2006. 36 с.
7. Роль и место полиции в системе обеспечения экономической безопасности зарубежных государств. URL: <http://www.center-bereg.ru/articles/rol-i-mesto-politsii-v-sisteme-obespech> (дата звернення: 18.03.2019).
8. Структура и организация деятельности правоохранительных органов зарубежных стран (на примере Финляндии, Китая и Германии). *Обзорная информация*. 2009. № 1. 18 с.

Одержано 26.03.2019

УДК 342.922

ОЛЬГА ОЛЕКСІЙВНА КОСИЦЯ,

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри правового забезпечення господарської діяльності

Харківського національного університету внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0002-5781-780X>

ВИКРИВАЧ ЯК СУБ'ЄКТ ПОЛІЦЕЙСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Під поліцейською діяльністю з позиції адміністративного права прийнято розуміти особливий вид соціальної, державно-управлінської діяльності, що здійснюється на основі закону і в інтересах суспільства, спрямованої на охорону і підтримку публічного порядку та безпеки. Поліцейська діяльність здійснюється різними суб'єктами, як державними так і недержавними, цивільними та мілітаризованими, колективними та індивідуальними. На даний час відсутня єдина позиція науковців щодо суб'єктного складу поліцейської діяльності, а саме чи входять до неї громадяни, органи місцевого самоврядування, громадські формування з охорони громадського порядку та державного кордону, та інші суб'єкти. Віднесення викривачів до суб'єктів поліцейської діяльності зумовлено об'єктивними вимогами сучасності. Як писав М. М. Шпілевський: «Прагнення розширити коло суб'єктів ... поліцейської діяльності може призвести до найкращих висновків, між іншим – до визнання поліцейської діяльності у широкому значенні слова соціальною діяльністю народу» [1, с. 104].

У вітчизняному законодавстві практичне втілення теорії виконання громадянином поліцейської функції знаходить своє відображення у Законі України «Про запобігання корупції» [2], а саме згідно ч. 1 ст. 53 викривач це особа, яка за наявності обґрунтованого переконання, що інформація є достовірною, повідомляє про порушення вимог Закону України «Про запобігання корупції» іншою особою. Викривачі перебувають під захистом держави.

Інститут викривачів є предметом науково-правових досліджень таких вітчизняних науковців, як В. І. Бенедик, М. В. Буроменський, В. М. Гвоздецький, З. А. Загинеї, О. О. Костенко, О. В. Нестеренко, В. В. Плиська, О. В. Сердюк, О. Ю. Шостко, І. І. Яцківа та ін.

Автори науково-практичного коментаря до Закону України «Про запобігання корупції» викривачем вважають особу, яка обґрунтовано переконана в достовірності інформації про порушення вимог Закону іншою особою. Особа повинна повідомляти інформацію, яка базується не на припущеннях, а на фактах, які знаходять своє підтвердження, наприклад у різного роду

документах [3, с. 368]. На думку В. І. Бенедик – це особа, яка за наявності обґрунтованого переконання, що інформація є достовірною, добросовісно (за відсутності корисливих мотивів, мотивів неприязних стосунків, помсти, інших особистих мотивів) повідомляє спеціально уповноважені суб'єкти у сфері протидії корупції про вчинення іншою особою корупційного правопорушення чи правопорушення, пов'язаного з корупцією [4, с. 214]. Один з найвідоміших американських вчених, що досліджує дану проблему, професор Роберт Вон стверджує, що «викривання» несправедливості і беззаконня є проявом мирного способу виявити незгоду з тим чи іншим станом речей, що є ознакою та гарантією демократії і плюралізму. Більше того, він стверджує, що мирна непокора і «викривання» несправедливості є моральним обов'язком [5, с. 6].

Отже, викривання направлене на запобігання завданню шкоди або загрози суспільним інтересам з боку інших осіб. Громадяни мають невід'ємне право захищати власний добробут і безпеку, а також добробут і безпеку інших громадян і суспільства в цілому. Слушним підтвердженням цієї тези є думка А. І. Єлистратова: «публічно-правова ідея громадянства залишається нездійсненою у всій своїй повноті там, де немає активного громадянства, де індивід не може проявляти свою діяльність у публічних функціях, виконання яких є обов'язковим» [6, с. 87].

Діяльність викривача є формою реалізації особою поліцейської функції держави. Дослідники також звертають увагу на те, що окрема особа може бути суб'єктом поліцейської діяльності. Так, В. М. Білик зазначає, що поліцейська діяльність здійснюється різними суб'єктами: органами поліцейської влади, громадськими організаціями, приватними підприємствами, окремими громадянами [7, с. 13]. Науковець звертає увагу, що у соціальній дійсності має місце як «активна» так і «пасивна» правомірна поведінка громадянина як суб'єкта поліцейської діяльності. Викривання правопорушень є прикладом активної та свідомої поведінки громадянина у забезпеченні безпеки і порядку. О. Ф. Кобзар також визнає громадянина як окремого суб'єкта поліцейської діяльності [8, с. 252].

Враховуючи вищевикладене, викривач як особа яка свідомо та добровільно, на основі закону, діючи виключно в інтересах безпеки і добробуту суспільства, маючи обґрунтоване переконання що інформація є достовірною повідомляє про порушення закону іншою особою, є суб'єктом поліцейської діяльності.

Список бібліографічних посилань

1. Шпилевский М. М. Полицейское право как самостоятельная отрасль правоведения. Одесса : Тип. Ульриха и Шульце, 1875. 200 с.
2. Про запобігання корупції : закон України від 14.10.2014 № 1700-VII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18> (дата звернення: 18.03.2019).
3. Науково-практичний коментар до Закону України «Про запобігання корупції» / наук. ред. М. І. Хавронюк. Київ : Ваіте, 2018. 472 с.
4. Бенедик В. І. Інститут викривачів в Україні: проблеми визначення поняття. *Порівняльно-аналітичне право*. 2015. № 4. С. 212–215
5. Vaughn R. The Successes and Failures of Whistleblower Laws. Cheltenham : Edward Elgar, 2012. 368 p.
6. Елистратов А. И. Должностное лицо и гражданин // Вопросы административного права. Книга 1. М. : Т-во тип. А. И. Мамонтова, 1916. С. 76–89.
7. Білик В. М. Організаційно-правові засади реалізації поліцейської функції в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2008. 23 с.
8. Кобзар О. Ф. Поліцейська діяльність в Україні: адміністративно-правовий аспект : монографія. Харків ; Дніпропетровськ : Панов, 2015. 316 с.

Одержано 26.03.2019

УДК [342/951:615.212.7]-027.581(477)

НАТАЛИЯ НИКОЛАЕВНА КОСМИНА,

*кандидат юридических наук, старший научный сотрудник,
заведующая отделом исследования материалов, веществ и изделий
Харьковского научно-исследовательского экспертно-криминалистического центра МВД Украины*

К ВОПРОСУ О ЛЕГАЛИЗАЦИИ КАННАБИСА

В Украине марихуана до сих пор является запрещенным к обороту наркотическим средством. Впервые конопля была использована в медицине пять тысяч лет назад, когда китайский ботаник прописал марихуану для лечения малярии, бери-бери, запоров,